

NEPOGRJEŠIVA JE STAZA KOJU JE UTABAO BLAŽENI IVAN PAVAO II.

O radu šest općinskih povjerenstava za grobišta iz Drugoga svjetskog rata i poraća

► Piše: **Darko Juka**

Povjerenstva za uređivanje i obilježavanje grobišta iz Drugoga svjetskog rata i poraća, osnovana u pet hercegovačkih i u jednoj bosanskoj općini na poticaj Vicepostulature postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće«, kao da su u posljednjih pola godine utihnula. Naime, osjeća se osjetno usporavanje u njihovom radu. Spomenuta povjerenstva djeluju u Busovači, Čitluku, Ljubuškom, Neumu, Posušju i u Širokomu Brijegu, a premda najavljena, još nisu ustrojena ona u Čapljini, Grudama, Stocu i u drugim općinama u kojima su Hrvati u većini.

Pomalo čudi određen nedostatak zanimanja glede ovog žrtvoslovnog pothvata i glede nakane Crkve u Hrvata da se u našu svijest konačno urežu sva imena nevinih žrtava. Konkretno, procjene kazuju da je samo u Hercegovini, bez suda i bez razloga, a poradi njihove nacionalne i vjerske pripadnosti, ubijeno oko 20.000 Hrvata. Napravili su to pripadnici komunističko-partizanskog pokreta. Čudi napose jer je hrvatski čovjek isticao i ističe da je o tomu bilo zabranjeno govoriti pa, evo, u vremenu trenutne deklarativne slobode brojni su u prigodi, a opet ne govore, ne djeluju, a neki i sprječavaju razgrtanje mučenicima pognojene zemlje i razotkrivanje istine o njihovom mučeništvu.

Dopredsjednik neumskog povjerenstva Nikola Koncul izlaže na simpoziju na Širokom Brijegu 14. listopada 2012.

Ali uvijek ima onih koji rade. U organizaciji Vicepostulature i širokobriježškoga povjerenstva u srpnju ove godine dostojanstveno su pokopane 42 ekshumirane žrtve. Posebno bitna stavka jest da je zgotovljen dokumentarni slikopis nazivlja *Kosti smiraj traže* koji govori o radu toga povjerenstva, kao i o radu Vicepostulature. U Ljubuškomu, nakon nekoliko ranije otvorenih grobišta i na desetke otkrivenih posmrtnih ostataka hrvatskih vojnika i civila, sada traju istražni radovi iza zgrade Općinskoga poglavarstva. Neumsko je povjerenstvo, nakon zabilježenih ukupno 190 pojedinačnih i 66 zajedničkih grobnica, u posljednje vrijeme mrvicu zastalo s radom, trenutno obilježavaju žrtvoslovna mjesta, dok se Posušje, Busovača i Čitluk još uvijek pripremaju otpočeti s iskapanjima.

Uistinu, treba uzeti u obzir činjenicu da je vrijeme sveopće novčane krize i da je sredstava i za one životne potrebe teško pronaći, ali ovo činjenično usporavanje djelovanja na polju razotkrivanja ukupne hrvatske žrtve, podnesene nakon komunističkog rušenja ondašnje hrvatske države, nije beznačajno kada se uzme u obzir nastojanje većinskoga dijela zastupnika u Hrvatskom saboru za dokidanje djelatnosti na istraživanju komunističkih zločina. To su nastojanje hrvatski državotvorni intelektualci iščitali iz saborske raspre o Prijedlogu zakona o istraživanju, uređenju i održavanju vojnih groblja, groblja žrtava Drugoga svjetskog rata i poraća. Zastupnici HDZ-a i HDSSB-a izašli su izravno sa spomenutom optužbom protiv trenutne hrvatske vlasti, a vicepostulator postupka mučeništva hercegovačkih franjevac fra Miljenko Stojić za portal hrvsvijet.net izjavio je da je uvjeren da će hrvatski ministar branitelja »samo neko vrijeme trpjeti« Ured za pronalaženje, obilježavanje i održavanje grobova žrtava komunističkih zločina nakon Drugoga svjetskog rata te ga »otpisati«.

»Neokomunistička vlast u Hrvatskoj očito je odlučila ne samo ukinuti Ured nego zaustaviti bilo kakvo istraživanje komunističkih zločina. Ovamo će, pak, naši komunisti zaustaviti sva istraživanja komunističkih zločina, ulickati spomenike njihovoj stvarnoj ili izmišljenoj žrtvi i nastaviti tupiti kako nije Domovinski rat stvorio današnju hrvatsku državu nego komunisti u Drugomu svjetskom ratu. Uostalom, među mnogim zaustavljenim stvarima s ovoga područja i masovna je grobnica u Vrgorc«, kazao je fra Miljenko.

Srećom, fra Miljenkov su rad i rad sličnih, bez zadržke, podržali unutar Hrvatske biskupske konferencije, kao i Biskupske konferencije BiH te njihova zajednička Komisija za hrvatski martirologij, na čelu s biskupom Milom Bogovićem, od prošle godine bilježi jako plodan rad. Oni žele odgovoriti na poziv blagopokojnoga pape Ivana Pavla II. da svi narodi popišu svoje mučenike i slijede njihovo vjerno svjedočenje. Članovi Povjerenstva otvoreno su prozivali hrvatske vlasti da ne provode odredbe Zakona o pronalaženju, obilježavanju i održavanju grobova žrtava komunističkih zločina nakon Drugog svjetskog rata. Tako je zamisao o svehrvatskom grobu (mjesto na kojemu bi svoje posljednje počivalište pronašli zemni ostatci nei-

dentificiranih žrtava), kao i vodilja pokojnoga predsjednika dr. Franje Tuđmana o svehrvatskoj pomirbi na sličan način, još uvijek udaljena od konačnog ostvaraja.

Spomenuto povjerenstvo navješćuje izradbu cjelovita nacionalnog žrtvoslova radi čega se predlaže ustrojavanje povjerenstava po biskupijama i župama čiji bi članovi radili na tom pitanju. Također, iz Povjerenstva za hrvatski žrtvoslov izražena je krajnja uznemirenost spoznajom da se pod okriljem Ministarstva znanosti, izobrazbe i športa u Vladi RH na gotovo urotnički, tajnovit način, otpočelo s rasprom o izmjenama u nastavi povijesti. Upućeno je i javno žaljenje zbog odluke Hrvatskoga sabora o odustajanju od pokroviteljstva nad svetom misom zadušnicom u Bleiburgu, što bi se danas moglo tumačiti kao odgovor trenutne hrvatske vlasti (čiji dionici uglavnom otvoreno izražavaju blagonaklonost prema uređenju bivše države) na sve bolje ustrojavanje rada na istragama komunističkih zločina u Crkvi u Hrvata.

U prilog tomu promišljanju svakako idu i napisi otvoreno politički lijevo okrenutih medija u Hrvatskoj, u povodu imenovanja biskupa Želimir Puljića na mjesto predsjednika Hrvatske biskupske konferencije. Jedan od takvih medija ističe u naslovu: *Izborom Puljića HBK skrenula još više udesno* te u tekstu zaključuje kako je *pobijedila tvrda linija i nametnuli se nacionalistički orijentirani pastiri*. Kada se znade tko o biskupu Puljiću to i tako piše i kada se znade kako je Puljića za biskupa pomazao blaženi Ivan Pavao II., onda je jasno kako su HBK i BK BiH te spomenuto povjerenstvo na pravomu putu. Nadati se je kako će tom stazom hoditi i hrvatske mjesne vlasti u Herceg Bosni, BiH. ✍

Povjerenstva su već napravila mnogo posla, ali još će mnogo toga trebati učiniti. Važno je samo ustrajno ići naprijed.

Dekret pape Urbana VIII.

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vat. sabora izjavljujemo da ne želimo preteći sud Crkve kome se potpuno podvrgavamo. Riječi »mučenik«, »mučeništvo«, »čudesna« i slično imaju u ovom glasilu samo vrijednost ljudskog svjedočenja.

STOPAMA POBIJENIH

glasilo Vicepostulature postupka mučeništva
»Fra Leo Petrović i 65 subrača«,
VI., 1 (10), Široki Brijeg, 2013.

Glavni i odgovorni urednik:
fra Miljenko Stojić, vicepostulator

Lektura i korektura:
Zdenka Leženić

Adresa:
BiH: Kard. Stepinca 14
88220 Široki Brijeg
HR: Humac 1, p. p. 1, 20352 Vid

Veza:
tel.: (039) 700-325
faks: (039) 700-326
e-pošta: mostar@pobijeni.info
internet: www.pobijeni.info

Grafički prijelom i tisak:
FRAM-ZIRAL, Mostar

Glasilo izlazi polugodišnje:
siječanj i srpanj

Cijena pojedinog primjerka:
3 KM; 12 KN; 3,75 EUR;
4,25 CHF; 6,50 USD; 6,50 CAD

Godišnja pretplata (s poštarinom):
BiH 7,5 KM; RH 33 KN;
EU 7,5 EUR; CH 8,50 CHF;
SAD 13 USD; Canada 13 CAD

Zastupništvo, distribucija, pretplate:
Ihtis, Zrinskih i Frankopana 22,
88000 Mostar; mob.: 063-837-002;
e-adresa: udругaihtis@gmail.com

Računi samo za pretplate (računi za dobrovoljni prilog na zadnjoj korici):
BiH (Ihtis Mostar): ProCredit Bank
d.d. Sarajevo, poslovnica Mostar –
1941053316700142
HR (Tihomir Čule): ZaBa, poslovnica
Metković – 2360000-3610872394
INOZEMSTVO: IBAN: BA39 1941
0533 1670 1209; SWIFT CODE:
MEBBBA22

ISSN: 1840-3808

RIJEČ UREDNIKA

fra Miljenko Stojić

Dragi čitatelji!

Svaki izlazak ovoga našega glasila prava je radost. Čovjek prepoznaje da u društvu nastavljaju živjeti snage kojima je do istine, pravde, života domovine s obiju strana granice. Valja to znati u ova vremena krize kada nas nastoje zbuniti s raznih strana.

Neokomunistička vlast u Hrvatskoj nastavlja svojim putem dok na mnogim poljima društvenog života nastoji vratiti povijesni kotač u neka druga vremena. Događa se to i na polju ubijenih u Drugom svjetskom ratu i poraču te u 45 godina bezdušne komunističke vladavine. Između ostaloga, zatvaraju Ured za pronalaženje, obilježavanje i održavanje grobova žrtava komunističkih zločina nakon Drugoga svjetskog rata. Poručuju da postoji samo njihova istina i ništa više. Umjesto toga, morali bi se sjetiti pomirbe iz devedesetih godina prošloga stoljeća, onih godina kada smo morali ratovati za svoju slobodu. U svojim smo glavama nosili različite poglede na život, ali i istu ljubav prema slobodi i domovini. Zbog toga smo pobijedili.

Ovdje na Širokom Brijegu Povjerenstvo za obilježavanje i uređivanje grobišta iz Drugoga svjetskog rata i porača te Vicepostulatura postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača« misle drukčije od hrvatskih vlasti s obiju strana granice. Brinu se da ubijeni i nedostojno pokopani nađu svoje mirno posljednje počivalište. Tako smo nakon izlaska prošloga broja

ovoga našega glasila u mjesnom groblju Mekovac pokopali 42 žrtve iz Drugoga svjetskog rata i porača. Ima tu Nijemaca, ustaša, domobrana, partizana, civila i franjevaca. Pokušali smo barem nekima, jer je za sve preskupo, s pomoću DNK analize vratiti i ime i prezime, ali samo je 14 uzoraka dalo potvrđan ishod. To opet ne odgovara uzorcima onih koji traže nekoga svoga. No, nije nam žao. Učinili smo sve što je u našoj trenutnoj moći. Kostri smo im odvojeno položili u limene sandučice, stavili na njih oznake gdje su točno pronađene i položili u zajedničku općinsku grobnicu. Namjeravamo u do gledno vrijeme sagraditi i odgovarajuću kosturnicu. Sve ih poštujemo i odnosimo se prema njima ljudski. Bez pomirbe nema nam zajedničke budućnosti.

Iako za sada nismo s pomoću DNK analize uspjeli pronaći franjevca među spomenutim ubijenima na Širokom Brijegu, nastavlja se potraga za posmrtnim ostacima naše ubijene braće. Trenutno je u tijeku DNK analiza ubijenih na Tomića njivi u Ljubuškom. Nadam se da će biti gotova do izlaska sljedećeg broja našega glasila, a možda će čak dotle biti i pokopani. Ipak, brzina nije važna, važno je da nastavljamo zacrtanim putem.

Nema nam druge nego osloniti se na same sebe jer je društvo oko nas podbacilo. Ali, Bog je s nama i zbog toga je pobjeda naša.

Mir i dobro!

IZ SADRŽAJA

Iz ljetopisa	4	Glas o mučeništvu	42
Podsjetnik	15	Glas o znakovima	46
Povijesne okolnosti	19	Pobijeni	47
Povjerenstva	28	Djela pobijenih	53
Stratišta	30	Odjek u umjetnosti	54
Istraživanja	32	Razgovor	56